

SÁRKÖZY PÉTER

Magyar történelmi kézikönyv olaszul – és ami mögötte van

Magyar történelmi kutatások Itáliában

A magyar szakvéleményt egy kicsit meglepte az a lelkesedés, mely a Hanák Péter által szerkesztett, és még az 1980-as évek elején megjelent kis magyar történelem olasz fordításának megjelenését olasz történész körökben fogadta. Anélkül, hogy a kötet szerzőit bírálni kívánnánk – hiszen korszakuk elismert szakértői voltak; legtöbbször, sajnos, a szerkesztővel együtt már nincs közöttünk – megjegyzendő: végeredményben egy negyedszázaddal (!) ezelőtt készült munkáról van szó, melynek első változata, Benda Kálmán kezdeményezésére, még folyóiratcikkként a *Magyar Hírlapban* jelent meg. Meglehet persze, hogy talán épp ez okozza az idegen nyelvű változatok népszerűségét: szakemberek népszerűsítő igénnyel írtak egy olyan Magyarország-történetet, amelyet a nem kifejezetten a magyar történelem iránt érdeklődő külföldi szakmai közönség is szívesen vesz kézbe.

Ez volt a helyzet Itáliában is, ahol, a közös történelmi múlt miatt, még mindig elég erős az érdeklődés a magyar történelem iránt, és nem hiányoznak az igen komoly színvonalú, rész-kérdéseket feldolgozó magyar vonatkozású történelmi kutatások sem. Elég, ha Rodolfo Mosta vagy Leo Valiani magyarul sajnálatosan mindmáig meg nem jelent monográfiáira utalunk (Rodolfo Mosta: *L'Europa verso la catastrofe*. Milano, 1946., *L'Ungheria moderna*. Roma, 1939., Leo Valiani: *La dissoluzione dell'Austria-Ungheria*. Milano, 1965., 1985.). Ezzel szemben 1928 óta nem jelent meg átfogó magyar történelmi munka, és még Carlo Antonio Ferraro könyve (*Italia e Ungheria*. Napoli, 1928.) is inkább a népszerűsítő, illusztratív munkák közé, semmint a szakmai igénnyel készült kézikönyvek sorába tartozik.

Nem felejtethetjük el, hogy Olaszországban a harmincas évek óta több egyetemen működik magyar nyelv és irodalomtörténelmi tanszék, s jelenleg a Bolognai, Firenzei, Padovai és Paviai, Római, Torinói és az Udinei Tudományegyetemeken, valamint a Nápolyi Egyetemi Keleti Intézetben folyik magyar oktatás. Ezek diákjai, a kelet-európai történelmi tanszékek más irányultságú hallgatóival együtt, nem rendelkeztek semmilyen történelmi kézikönyvvel, melyből a magyar történelemre vonatkozó ismereteiket kiegészíthették volna. Ilyenek hiányában ismereteiket csak irodalomtörténelmi kézikönyvekből vagy népszerűsítő történelmi munkákból szerezhették.

Ez annál is tarthatatlanabb volt, mert ugyanakkor az olaszországi hungarológiai-történelmi kutatásoknak komoly hagyományai vannak. Ezek új szintézisének megalapozását kísérte meg a Magyar Tudományos Akadémia és a Velencei Giorgio Cini Alapítvány együttműködése. Ennek keretei között 1969 óta immár harminc éve, rendszeres időközökben, kapcsolattörténelmi konferenciákat rendeznek egyes korszakokról és témakörökről a legjobb olasz és magyar szakemberek részvételével. A konferenciák anyagát a firenzei Leo Olschki és a budapesti Akadémiai Kiadó jelentette meg 10, egyenként három-négy száz oldalas kötetben olasz nyelven:

Spiritualità e lettere nella cultura italiana ed ungherese nel basso medio Evo. Szerk. S. Graciotti–C. Vasoli. Firenze, 1995.

Venezia e Ungheria nel Rinascimento. Szerk. V. Branca. Firenze, 1973.

Rapporti veneto–ungherese all’epoca del Rinascimento. Szerk. T. Klaniczay–P. Sárközy. Bp. 1975.

Italia e Ungheria all’epoca dell’umanesimo corviniano. Szerk. S. Graciotti, C. Vasoli. Firenze, 1995.

Venezia e Ungheria nel contesto del Barocco europeo. Szerk. V. Branca. Firenze, 1979.

Venezia, Italia, Ungheria fra Arcadia e Illuminismo. Szerk. B. Köpeczi–P. Sárközy. Bp. 1982.

Popolo, nazione, storia nella cultura italiana ed ungherese, 1789–1850. Szerk. V. Branca–S. Graciotti. Firenze, 1985.

Venezia, Italia, Ungheria tra decadentismo e avanguardia. Szerk. Zs. Kovács–P. Sárköze. Bp. 1990.

Italia e Ungheria dagli anni Trenta agli anni Ottanta. Szerk. P. Sárközy. Bp. 1998 (megjelenés alatt).

A magyar–olasz kapcsolattörténeti konferenciák igazi szakmai jelentősége a köz-, művelődés-, irodalom- és eszme-, művészet-, zenetörténészek stb. közös munkájában rejlik, ami lehetővé tette a korábbi korszak pozitivistá és szellemtörténeti kutatásai által felhalmozott adatrengeteg szisztematikus áttekintését, modern interdiszciplináris szintézisbe állítását. Ezen konferenciákon a legkiválóbb olasz és magyar történészek vettek részt, és ezen konferenciák adtak lehetőséget az új olasz kelet-európai történelmi kutatással foglalkozó olasz történész „középgeneráció” magyarországi „bemutatkozására” is.

Közülük többen önálló monográfiákat is szenteltek a magyar történelem olasz szempontból „érdekes” korszakainak. Ezek között kell megemlíteni a messinai Pasquale Fornarónak a Tanácsköztársasággal és a risorgimento magyar kapcsolataival foglalkozó monográfiáit, a politológus Federico Argentierinek 56-os kutatásait, valamint Antonello Biagininnek és Francesco Guidának a „létező szocializmus” összeomlásával foglalkozó tanulmányköteteit (*Mezzo secolo di socialismo reale.* Milano, Giappicchelli, 1994., 1997., *Ungheria dal socialismo reale all’economia del mercato.* „Progetto Strategico del C. N. R.” Milano, 1995.).

Jelen sorok írója kezdeményezte, hogy az olaszországi hungarológiai kutatások hagyományos filológiai (nyelvészeti, fordítástörténeti) jellegét meg kell változtatni. Ki kell bővíteni, el kell mélyíteni a történész-kollégák bevonásával, hiszen a külföldi hungarológia nem létezhet történeti kutatások nélkül. Így került sor az 1981. évi római egyetem-történeti konferenciára, melynek anyaga (tíz magyar egyetem-történeti tanulmány) önálló tanulmánykötetben jelent meg. (*Roma e l’Italia nel contesto della storia delle università ungherese.* Szerk. G. Amaldi, P. Sárközy. Roma, 1985.) Ennek folytatása volt a bolognai magyar–horvát kollégium latin évkönyvének kiadása a Bolognai Egyetem alapításának 800. évfordulója alkalmából (*Annali del Collegio Ungaro–Illirico di Bologna, 1553–1764.* Szerk. A. M. Accorsi, M. Barbario, G. Brizzi, P. Sárközy, Bologna, 1988.) és Bitskey István felkérése a Collegium Germanicum Hungaricum magyar alumnusairól szóló munkájának elkészítésére. (*Il collegio Germanico–Ungarico di Roma. Contributo alla storia della cultura di Roma in età barocca. Studi e Fonti per la storia dell’Università di Roma. Nuova serie: 3.* Roma, 1996.)

Az olasz történészeknek hungarológiai kutatásokba való intézményes bevonását célozta az 1985-ben alapított és 1989 óta tizenkét egyetemen tevékenykedő, római székhelyű Olaszországi Egyetemi Közti Hungarológiai Központ (Centro Interuniversitario per gli Studi Ungheresi, C. I. S. U. I.) létrehozása, valamint a központ évkönyveként 1986 óta rendszeresen megjelenő hungarológiai folyóirat, a *Rivista di Studi Ungheresi*, amelynek célkitűzéseit és kivonat tartalomjegyzékét az alábbiakban közöljük. Az új olasz hungarológiai szakfolyóirat azt

az űrt volt hivatott betölteni, ami a korábbi olasz nyelvű hungarológiai periodikák (*Corvina* 1921-1942., 1954-1955., *Annuario della R. Accademia d'Ungheria in Roma*, 1937/1941., *Janus Pannonius*, 1947.) megszűnte után keletkezett, és amit nem tudtak ellensúlyozni a magyar-olasz „baráti társaságok” alkalmi kiadványai (*Ungheria Oggi*, 1957-1985., *Gazetta Italo-ungherese*, 1986-1989.), illetve a rendszeresen megjelenni nem képes egyetemi kiadványok. (Ezek között kell megemlíteni az ELTE és a Padovai Egyetem együttműködése keretében megjelentetett *Giano Pannoniónak*, valamint az ELTE Olasz Tanszéke és a Budapesti Olasz Kultúrintézet *Nuova Corvinájának* öt-öt számát, valamint a Nápolyi Egyetemi Keleti Intézet 1995-ben indított évkönyvét, a *Studi Finno-Ugricit*. A Római Magyar Akadémia 1993-ban és 1996-ban megjelentett egy-egy kötetet a Római Akadémia „évkönyveként”, de ezek két filozófiatörténeti konferencia aktáit tartalmazták, így az első „rendes” évkönyv megjelenésére, az *Annuario [Studi e documenti Italo-Ungheresi]* újraindítására 1998 januárjában kerülhetett csak sor.)

Az olaszországi hungarológia nagy eseménye volt, hogy a Spoletoi Koraközépkori Kutatások Nemzetközi Intézete vállalta Carlo Di Cave volt római diák a magyar honfoglalás legújabb történeti kutatásait feldolgozó négyszáz oldalas doktori disszertációjának kiadását (*L'arrivo degli ungheresi in Europa e la conquista della patria*. Spoleto, 1995.). Ennek révén az olasz közönség „naprakészen” tájékozódhat a legújabb kutatási irányokról és eredményekről.

A C. I. S. U. I. Antonello Biagini, római Kelet-Európa-történész elnökké választásától kezdve rendszeresen szervezett a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének kutatói és a Római Magyar Akadémia közreműködésével történészkollokviumokat, melynek anyaga a cosenzai Periferia kiadó sorozatában jelenik meg:

Itilig e Ungheria 1920-1960. Szerk. F. Guida-R. Tolomeo. (1990)

Ungheria – isola o ponte? Szerk. R. Tolomeo. (1992)

Un istituto scientifico: L'Accademia d' Ungheria in Roma, 1894-1950. Szerk. P. Sárközy-R. Tolomeo. (1993).

1992-ben Ormos Mária, illetve Antonello Biagini elnöksége alatt sikerült újraéleszteni a nyolcvanas években elhalt Magyar-Olasz Történész-vegyesbizottságot, mely eddig három kollokviumot rendezett. Az 1993. évi pécsi és udinei konferenciák aktáit az olasz fél jelentette meg (*Dalia liberazione di Buda all'Ungheria del Trianon*. Szerk. F. Guida, Roma, 1996. és *La cultura s'interroga. 1156 ungherese*. Szerk. R. Ruspanti, Messina, 1996.), az 1997. januári velencei találkozót (*L'epoca di Horthy*) a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem adja közre kétnyelvű kötetben.

E konferenciasorozatokat betetőzése volt az 1996. évi római IV. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus *A magyar kultúra és a kereszténység* címmel, melyet mintegy előkészített az 1990. évi gazzadói egyháztörténeti szeminárium, melynek anyaga 1992-ben jelent meg a varesei Matriona Kiadó egyháztörténeti sorozatában (*Storia religiosa dell'Ungheria*. Szerk. A. Vaccaro, P. Sárközy, Á. Somorjai).

Miközben az olasz történészeknek és hungarológusoknak nincs szégyenkeznivalójuk, komoly hiányt jelentett mindmáig, hogy nem létezett egy, a magyar történelem tizenegy századát átfogó, az egyetemi oktatásban alkalmazható kézikönyv. Az 1990-es évek kezdetén fiatal római történészek ugyan kísérleteztek egy Kelet-Európa-történeti sorozat létrehozásával, de kiadói támogatás és megfelelő szakemberek hiányában a terv meghiúsult. Így esett a választás egy magyar kézikönyv olaszra történő átültetésére. Eredetileg a „négykötetes” *Magyarok Európában* c. vállalkozás (főszerk. Glatz Ferenc) rövidített olasz változata jött számításba, de végül, a már több idegen nyelvre lefordított, Hanák Péter szerkesztette *Magyarország történetét* ültették át olasz nyelvre. A két fordító, Giovanna Motta a most alapított III. számú Római Tudományegyetem Legújabbkori Történeti Tanszékének professzora, és Rita Tolomeo, a La Sapienza Egyetem Kelet-Európa-történésze, a Szentszék 18-20. századi Ke-

let-Európa-politikájának kiváló kutatója, a francia fordítás alapján igyekeztek a nyolcvanas évek elején készült munkát a mai olasz történeti szaknyelv igényeihez igazítani. Természetesen egy ilyen vállalkozás mindig sok hiányérzetet és kérdést ébreszt és hagy az olvasóban. Nehéz elfogadni azt is, hogy az egyes fejezetek szerzői csak a könyv hátlapján vannak feltüntetve (így az első olvasásra a mű Hanák Péter egyszerűs művének tűnhet). Hiányzik a név- és helymutató, és főleg hiányzik a magyar történelem olasz szempontból fontos kérdéseinek elmélyültebb elemzése.

Ezek pótlása az immár olasz szerzők által megírandó modem és új Magyarország-történet feladata lesz. Most viszont annak kell örülnünk, hogy végre létezik egy megbízható, magyar szakemberek által írt, jó „történész” szaknyelvre fordított magyar történelmi kézikönyv olasz nyelven is, melyet az egyik legnevesebb olasz történeti kiadó, a milánói Franco Angeli jelentetett meg, biztosítva az új történelmi kézikönyv jelenlétét az egész olasz nemzeti könyvpiacra. Természetesen továbbra is várunk egy új, immár olasz szerzők által, olasz igények szerint szerkesztett Magyarország-történet megszületését.

*

RSU

Rivista di Studi Ungheresi

Annuario del Centro Interuniversitario per gli studi Ungheresi in Italia

A Rivista di Studi Ungheresi elsődleges célja, hogy rendszeres publikálási lehetőséget nyújtson az Olaszországban hungarológiai kutatásokkal is foglalkozó szakembereknek a kutatómunkájuk során hungarológiai kérdéseket érintő témák alaposabb elemzésére. A lap munkatársai között az első számtól kezdve nagy számban találunk történészeket, és a folyóirat közleményeinek nagy része foglalkozik történeti és művelődéstörténeti kérdésekkel. A szemle-rovatok rendszeresen tájékoztatják az olvasókat az Olaszországban és másutt megjelent fontosabb hungarológiai kiadványokról, tudományos konferenciákról. A szerzők elsősorban olaszok, de minden számban helyt kapnak magyar és külföldi szerzők tanulmányai is. A folyóirat olasz (illetve angol) nyelvű, magyar tartalomjegyzékkel. Szerkesztőség: A La Sapienza Tudományegyetem Magyar Tanszéke. Megjelenik évente egy számban 10–12 ív terjedelemben 600 példányban. Főszerkesztő: Sárközy Péter tanszékvezető egyetemi tanár.

(Jelen szemle nem tartalmazza a recens irodalomra vonatkozó és nyelvészeti írásokat, és az ilyen tárgyú művekre vonatkozó recenziók jegyzékét. A történeti és művelődéstörténeti vonatkozású tanulmányok címét magyar fordításban közöljük.)

1 (1986)

TANULMÁNYOK

Klaniczay Tibor: Irodalom és nemzetiség. (A magyar irodalom szerepe a Duna-völgyi népek kultúrájában)

Tanulmányok Buda visszafoglalásának 300. évfordulóján

Raoul Gueze: Magyarország felszabadítása a török uralom alól az olasz állami levéltárak adatainak tükrében

Silvano Cavazza: Andronicus Tranquillus és a 16. század végi törökellenes hadjáratok

Fábián Zsuzsanna: Amikor az olaszok Budára mentek – egy olasz szólás története

Sárközy Péter: Az olaszországi hungarológia múltja és jelene

Jászay Magda: Az MTA és a velencei Cini Alapítvány magyar-olasz művelődéstörténeti kiadványsorozata

Marinella D'Alessandro: Szűcs Jenő, Vázlat Európa három régiójáról. (Melléklet: Fernand Braudel a francia kiadáshoz írt előszavának olasz fordítása)

RECENZIOK: Klaniczay T.: Pallas magyar ivadéka (*A. Di Francesco*), G. Lukács: Epistolario (*G. Cavaglià*), I. Schulhof: Meghillá di Buda (*Sárközy P.*), Jászay M.: Párhuzamok és kereszteződések (*A. Di Francesco*), Hungaria litterata-Europae filia (*G. Cavaglià*), Repertorium Historicum Ordinis Cisterciensis (*M. Mihályi*), L. Valiani: La dissoluzione dell' Austria-Ungheria (*Sárközy P.*), L. Pásztor: La Segreteria di Stato e il suo Archivio (*Sárközy P.*)

SZEMLE: Finnugor kongresszus Syktyvkarban (*C. Corradi Musi*), Velence, Olaszország, Magyarország a 19. századvég és a 20. századelő európai kultúrájában (*T. Erdélyi I.*), Török kultúra Magyarországon, Szigetvár, 1986. (*Kovács Zs.*), A bécsi 11. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus (*G. Cavaglià*)

2 (1987)

TANULMÁNYOK

Marco Dogo: Olaszország és a magyarországi nemzetiségi kérdés a századforduló és az első világháború között

Szabó Ferenc S. J.: Pázmány Péter emlékezete

Costanzo Preve: Lukács György olaszországi jelentése

P. Ernesto Piacentini-Rázsó Gyula: Michele D'Aste római báró naplója Buda ostromáról. (Melléklet: részlet a naplóból)

Voigt Vilmos: A magyarországi folklórisztika száz éve

In memoriam Szabó T. Attila (*Fábián Zs.*)

Szauder József 75. születésnapján (*Sárközt' P.*)

RECENZIOK: Erdély története I-III (*Barta G. Teke Zs.*), Pázmány Péter emlékezete (*Sárközt' P.*), A. L. Gabriel: The University of Paris and Its Hungarian Students (*Madas E.*), F. Argentieri: L'Ottobre ungherese (*F. Guida*)

SZEMLE: Kőpeczi Béla díszdoktori kitüntetése a Római Egyetemen (P. S.), A Spoletoi Koraközépkori Kutatások Nemzetközi Intézetének hun-avar szemináriuma (*S. Mitchell*)

3 (1988)

TANULMÁNYOK

Carla Corradi Musi: A Parmai Palatincs Könyvtár magyar vonatkozású metszetgyűjteménye

RECENZIOK: A. Taraborra: Studi storici sull'Europa orientale (*F. Guida*), Cento Anni di Cammino. Scuola Vaticana di Paleografia, Diplomatica e Archivistica (*Érszegi G.*)

SZEMLE: Zrínyi Miklós és kora műveltsége (*Bütskey I.*), Az ELTE Pázmány Péter konferenciája (*Szabó F.*), Bologna, Nationes: Magyarország (*Sárközy P.*)

4 (1989)

TANULMÁNYOK

(Különszám Mátyás király halálának 500. évfordulójára)

Kardos Tibor: Corvin Mátyás (1941)

Massimiliano Pavan: Mítosz és történelem az Adria és a Duna között

Szakály Ferenc: Királyi mecenatúra és állami költségvetés Mátyás királysága alatt

Cesare Vasoli: Francesco Bandini Firenze és Buda között

Carlo Vecce: Egy nápolyi humanista Mátyás udvarában: Massimo Corvino

Marianna D. Birnbaum: Mátyás mint reneszánsz kori flagellum Dei

Borzák István: Justinus, a translatio imperü és a „harmadik Róma”

Jan Sláski: A lengyel-olasz-magyar aranyháromszög a humanizmus és a reneszánsz korában

Ruzicska Pál: Szentimentális visszaemlékezés a „Corvina” folyóíratra

Ruzicska Pál-Kovács Zsuzsa: A Corvina. Magyar-olasz szemle 1921–1955 repertórium, 1. rész: Archeológia, Irodalomtörténet, Művészettörténet, Nyelvészet, Néprajz

Leo Valiani: Egy fiatal fiumei kalandjai a H. világháború idején: Paolo Santarcangeli önéletírása Scevola Mariotti és Giovanni Battista Pellegrini professzorok díszdoktori kinevezése az ELTE-n

RECENZÍÓK: *Annali del Collegio Ungaro-Ilirico di Bologna, 1553-1764 (Kada L.)*, *Giano Pannonio III (Fábián Zs.)*

5 (1990)

TANULMÁNYOK

Amedeo Di Francesco: A Toldi-história mint a lovagi ideálok magyar változata

Carla Corradi Musi: Nagy Lajos Magyarországnak észak-itáliai visszhangja

Ruzicska Pál-Kovács Zsuzsa: A Corvina. Magyar-olasz szemle repertórium, II. rész: Történelem

Békés Gellért: A Katolikus Szemle negyven éve

Egy amerikai matematikus Szegeden. Edgar R. Lorch szegedi tanulmányéveinek (1923–1926) naplója

RECENZÍÓK: G. Cavagliá: *Fuori dal Ghetto (M. D. Alessandro)*, *Carla Cocco*: *Da Mattia Corvina agh Ottomani (A. Nuzzo)*

SZEMLE: Magyar egyháztörténeti szeminárium Gazzadában (1990) (*Szabó F.-Sárközy P.*), Az Olaszországi Egyetemenközi Hungarológiai Központ Alapszabálya és Tudományos Programja

6 (1991)

TANULMÁNYOK

Roberto Ruspanti: A magyar társadalom az Osztrák–Magyar Monarchia bukásakor Ady E. publicisztikájának tükrében

Csorba László: Széchenyi István az egyén és a közösség jogairól

A. Ubrişy Savoia-A. Minelli: Egy magyar származású olasz természettudós: *Giorgio Jan (1791–1866)*

RECENZÍÓK: *Italia ed Ungheria 1920-1960 (G. Platania)*, *P. Sárközt'*: *Letteratura unghere se-Letteratura italiana (Pál J.)*, *R. Feuer-Tóth*: *Art and Humanism in Hungary (A. Scaffi)*

SZEMLE: Konferencia a kisebbségi magyarságról (*C. Franchi*), Közép-európai italianisták visegrádi találkozója (*Zs. Fábián*), „Magyarolasz kapcsolatok a 19. században” konferencia (*F. Guida*), Az Olaszországi Hungarológiai Központ 1991. évi rendezvényei

7 (1992)

TANULMÁNYOK

Amedeo Di Francesco-Sárközy Péter: Klaniczay Tibor emlékezete

Riccardo Scrivano: Klaniczay Tibor, a reneszánsz összehasonlító irodalomtörténész

Alfredo Cottignoli: Petőfi fogadtatása a 19. századi Olaszországban

Armando Nuzzo: A firenzei Nemzeti Könyvtár régi magyar nyomtatványai

Békés Gellért: Emlékek a római Szent Anzelm egyetemről

RECENZÍÓK: H. Seton Watson: *Le democrazie impossibili (R. Ruspanti)*, Studi slovacco italiani (*F. Sinopoli*)

SZEMLE: Az Olaszországi Hungarológiai Központ 1992. évi rendezvényei

8 (1993)

TANULMÁNYOK

Alessandro Scafi: Mátyás király és a „bölcsek köve”

Shayne Mitchell: Egy itáliai beszámoló az 1514-es magyar parasztfelkelésről

Herczog János: G. A. Angelini Bontempi, *Historia delta Ribellione d’Ungheria*

Jászay Magda: Az utolsó ötven év magyarországi risorgimento-kutatásai

Szörényi László: A tokaji bor dicsérete a humanista és a neolatin jezsuita irodalomban

Lamberto Paronetto: A friuli tocai

Kállay Miklós: A magyar szőlő és borkultúra és a tokaji bor In memoriam Antall József (*Szörényi L., Sárközt’ P.*)

In memoriam Gianpiero Cavaglia (*C. Cases–P. Sárközy*)

P. Ernesto Piacentini: „A katolikus egyház Magyarországon” c. konferencia aktái

George Bisztray: A kanadai Hungarológiai Társaság

Az udinei 56-os konferencia (*Kiss K.*)

SZEMLE: Az Olaszországi Hungarológiai Központ 1993. évi rendezvényei

9 (1994)

TANULMÁNYOK

Giuseppe Monsagrati: Olasz mazziniánusok szerepe Kossuth amerikai útjában

Pasquale Fornaro: Kiadatlan Kossuth-levelek egy palermói magánlevéltárban. (Kossuth Lajos levelei Marcello Cerrutihoz)

Cinzia Franchit A „másság” Mikes Kelemen törökországi leveleiben

Franca Sinopoli: A kelet-európai kultúrák jelentése a 18. századi olasz irodalomban

Simon Nicolosi: A szentgotthárdi „affér”

In memoriam Nagy Zoltán (*Sárközy P.*)

In memoriam Ruzicska Pál (*Kovács Zs.*)

RECENZÍÓK: Ungheria – isola o ponte? (*F. Mazzonis*), Un istituto scientifico a Roma: Accademia d’Ungheria 1895-1950 (*B. Valota*), A. Biagini–F. Guida: Mezzo secolo di socialismo reale (*S. Nicolosi*)

SZEMLE: Az Olaszországi Hungarológiai Központ 1994. évi tevékenysége

10 (1995)

TANULMÁNYOK

Emlékszám a Honfoglalás 1100. évfordulójára – a IV. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus tiszteletére

Nemeskürty István: A magyar kultúra ezeregy száz esztendeje

Györffy György–Zólyomi Bálint: Az Etelköz és a Kárpát-medence ezer évvel ezelőtt

Pásztor Lajos: Fraknoi Vilmos és a „Monumenta Vatican historian regni Hungariae illustrantia”, 1881–1892.

Carlo Di Cave: A magyar őstörténet és a magyarok letelepedése a Kárpát-medencében a mai magyar történetírás tükrében

Barta Gábor: Egy sikertelen humanista a 16. századból: Tranquillo Andreis
Mariantonietta Caroprese: Bakfark Bálint, Orpheus Pannonige
Giorgio Petracchi: Kossuth Lajos olaszországi politikai mítoszának kialakulásáról
Sárközy Péter: Az olasz kultúra és az októberi magyar forradalom Pásztor Lajos tudományos életrajza és műveinek jegyzéke
 RECENZÍÓK: Pannonia e l'Impero roman (*J. Arce*), *D. Caccamo*: Introduzione alla storia dell' Europa orientale (*F. Guida*), *Kocsis K.–Hódosi E.*: Minoranze ungheresi nel bacino dei Carpazi (*S. Nicolosi*)
 SZEMLE: Az Olaszországi Hungarológiai Központ 1995. évi tevékenysége

11 (1996)

Finnugor nyelvészeti különszám. (Szerk. Angela Marcantonio)
 II. János Pál pápa beszéde a IV. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus tiszteletére: Magyarság, kereszténység, kultúra
 Magyar kultúra és kereszténység. A IV. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus krónikája
Sárközy Péter: Paolo Santarcangeli (1905–1995) irodalmi munkássága
 SZEMLE: Az Olaszországi Hungarológiai Központ 1996. évi tevékenysége

12 (1997)

Zsidó népesség és zsidó kultúra Magyarországon a középkortól a 20. századig.
 (Az 1995. évi római szeminárium aktái)

Kovács Péter: Első dokumentumok a zsidó népesség magyarországi letelepedéséről
Marianna D. Birnbaum: Zsidók Fettarában
Szakály Ferenc: A zsidóság helyzete a török hódoltság területén
Paolo Agostini: Schulhof Izsák budai Meghilája
Haraszti György: A zsidók visszatérése Magyarországra a 18. században
Melczer Tibor: A 19. századi magyarországi zsidó emancipáció
Karsai László: Az emancipációtól a Holocaustig (1867–1945)
Cinzia Franchit: Az erdélyi magyar nyelvű zsidó irodalom
Haraszti György: A magyarországi zsidóság történeti irodalma